

Amadou Bocar Sam: "Pot ser un deshonor tornar a casa sense res"

Ds, 21/02/2015 per Catalunya Religió

([Migra Studium](#) -Mar Martínez) reclam per impulsar polítiques d'acompanyament en el retorn al país d'origen centra una part del seu discurs en la reunió amb el Grup de Debat sobre Migracions de la Fundació Migra Studium. En aquesta trobada, **Amadou Bocar Sam Daff**, president de la Coordinadora d'Associacions de Senegalesos a Catalunya, posa èmfasi -i el cor- en explicar com és d'important per a un senegalès que un dia arriba a Catalunya tornar al seu país amb un projecte que permeti millorar la vida de la seva família o de la seva comunitat. Tornar amb l'èxit a les mans, al cap i a la fi.

"El procés migratori pertany a cadascú, però també és compartit, i pot ser un deshonor tornar a casa sense res", explica Amadou. La pressió familiar i social per mostrar un bocí d'aquest èxit a Europa és tal que, fins i tot, "hi ha persones que, a darrera hora, tot i haver decidit tornar, es fan enrere, i això desconcerta els tècnics", explica. D'aquí que mostri la seva convicció que avui, un dels temes que institucions -senegaleses i catalanes- i entitats han de posar en la seva agenda és l'orientació d'aquells migrants que volen tancar el seu procés migratori i tornar al país d'origen. Hi ha associacions que ja ho fan: "Formem la gent perquè puguin transformar les idees en projectes". Es tracta d'un acompanyament per a la creació de negoci.

D'altra banda, Sam Daff se centra en com és avui l'arribada i l'acollida dels senegalesos a Catalunya. Posa en dubte que la societat catalana estigui preparada per a l'arribada de més població africana, i parla de la intensificació del rebuig envers els nouvinguts arran de la crisi econòmica. És el dilema actual: "Vens per aixecar el país, però, amb la crisi, estàs de més. I això no és ben rebut".

Immigrants del món rural, i també de l'intel·lectual

Espanya, i en concret Catalunya, va ser una zona de pas per als senegalesos fins a l'època d'auge econòmic que va precedir la crisi actual. De fet, el destí europeu habitual d'aquests migrants sud-saharians és França, seguit d'Itàlia. "A Espanya, es parla d'arribada 'massiva' d'immigrants, però, en termes de quantitat, es tracta d'una qüestió gairebé residual. En canvi, veure'ls arribar a les platges, en termes de desolació, impacta", explica el president de la Coordinadora.

Bona part dels senegalesos que viuen a Catalunya han arribat des del món rural i tenen pocs coneixements acadèmics. Moltes d'aquestes persones s'han dedicat a la venda ambulants. Sam Daff aclareix, però, que aquesta activitat, el conegut com a 'top manta' és relativament recent, de fa uns quinze anys, en relació amb la llarga trajectòria migratòria a ciutats com Salou i Terrassa, o la zona del Maresme. La venda ambulants va tenir millor acceptació en països com Espanya i Itàlia que a

d'altres com França, amb polítiques més restrictives.

Però emigrar no és una acció exclusiva de la població rural. A aquell primer capítol el va seguir un altre d'emigrants amb formació acadèmica, "que es van trobar un context difícil i amb la vergonya de vendre al carrer".

La partida és intrínseca a la cultura de països sud-saharians, com el Senegal, o Mali, o Gàmbia... i en explicar això, Sam Daff esmerça molts minuts del seu temps amb el grup de debat. De les migracions africanes, a Catalunya en coneixem una part molt petita perquè, de fet, els grans moviments tenen lloc a l'interior mateix del continent veí.

"Quan toca marxar, quedar-se és un deshonor". Sam Daff parafraseja el proverbi africà per explicar que "quan algú té una responsabilitat familiar, no pot ser improductiu a casa, s'ha de buscar la vida; la mateixa comunitat t'anima a marxar". Rememora també algunes cançons dels griots -transmissors de la cultura per herència familiar- que diuen que, si un jove en edat de produir té por de marxar, perd les oportunitats. Així, la partida, està motivada per les polítiques econòmiques, raons culturals i al camp, sovint, la sequera. "Hi ha nens que deixen el camp i van a la gran ciutat per treballar enllustrant botes. És un aprenentatge, i no està mal vist. Estudiar no els fa sortir de la pobresa".

L'acollida

Quan arriben senegalesos a Catalunya, o a un altre indret, les associacions de compatriotes que els van precedir els orienten sobre què fer i on ser acollits. Els reben a casa altres senegalesos, moguts pel sentiment de responsabilitat per motius d'ètnia, de parentiu i de cultura. El dilema, explica Sam, va arribar quan el 2006 -l'any de l'arribada massiva de 'cayucos' a la costa sud espanyola- no hi va haver prou gent per rebre els nouvinguts. "Els assentaments són el resultat de la incapacitat d'absorció dels senegalesos per la pròpia comunitat", explica Sam Daff, qui, en l'actualitat, treballa amb ACISI (Associació per la Cooperació la Inserció Social i la Interculturalitat). Aquesta entitat, juntament amb d'altres, dona suport a persones que viuen en assentaments en diferents punts de la ciutat de Barcelona, com el barri del Poblenou o del Besòs.

Amadou Bocar Sam va migrar a Europa fa més de vint anys. Explica que podria haver agafat un vol per arribar-hi, però que el seu pare el va obligar "a fer el procés migratori passant per fronteres". El viatge a Europa, o a d'altres països africans, l'han fet, d'una manera o altra, una quarta part de la població senegalesa, segons comenta: "Som un país de tretze milions d'habitants, dels quals més de tres milions estan fóra. Amb això, oficialment contribuïm al 10 per cent del Producte Interior Brut del país. I en això estem des dels emigrants intel·lectuals, als que venen CD".

Part d'aquesta aportació són diners que envien a les famílies molts senegalesos que, tot i fer anys que viuen i treballen a Catalunya, no han pogut prosperar a nivell social i arribar a espais com l'universitari: "Tot el que hauries de fer per viure bé aquí, ho estàs invertint allà. Aleshores no vius bé, hi ha pisos sobreocupats..."

Sam Daff reclama responsabilitat al govern senegalès, on la situació és similar a la de la resta del continent: "A la majoria de països de l'Àfrica no hi ha, o no es

coneixen de forma clara, les polítiques d'emigració. Els governs juguen en funció de les circumstàncies".

[Fotografies: Santi Torres]